

COMMISSIE
VOOR BOEKHOUDKUNDIGE NORMEN

49

Oprichting en opdracht

De Commissie werd opgericht door het Koninklijk Besluit van 21 oktober 1975 houdende oprichting van een Commissie voor Boekhoudkundige Normen.

De Commissie heeft als autonoom adviesorgaan tot taak:

- de Regering en de Kamers van advies te dienen, op hun verzoek of op eigen initiatief, op het gebied van de boekhouding en van de jaarrekeningen;
- de boekhoudkundige doctrine te ontwikkelen en, via adviezen of aanbevelingen, de principes te bepalen van een regelmatige boekhouding;
- het uitbrengen van gemotiveerde adviezen omtrent individuele vragen om afwijking van de wetgeving gericht door ondernemingen aan hetzij de Minister van Economische Zaken hetzij aan de Minister van Middenstand.

Samenstelling

Voorzitter

DHR. JAN VERHOEYE

Benoemd op voorstel van de Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen

Secretariaat vaktechnische zaken

MEVR. SADI PODEVIJN

Wetenschappelijk secretaris

DHR. SERGE ROMPTEAU

Wetenschappelijk secretaris

Leden

MEVR. V. TAI

DHR. L. VAN BRANTEGEM

Benoemd op voorstel van de Minister van Financiën

DHR. R. QUINART

Benoemd op voorstel van de Minister van Begroting

DHR. H. VAN PASSEL

Benoemd op voorstel van de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren

MEVR. M. CLAES

Benoemd op voorstel van de Raad van het Instituut van de Accountants en Belastingconsulenten

MEVR. V. SLEEUWAGEN

Benoemd op voorstel van de Raad van het Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten

MEVR. C. COLLET

Benoemd op voorstel van de Minister van Middenstand, gekozen op dubbele lijsten voorgesteld door de representatieve organisaties van de Middenstand

MEVR. L. PINTE

DHR. B. COLMANT

MEVR. V. GODDEERIS

DHR. I. DIERICKX

Benoemd op voorstel van de Centrale raad voor het Bedrijfsleven

DHR. B. AMEYE

Benoemd op voorstel van de Minister van Economie

DHR. G. GIROULLE

Benoemd op voorstel van de Minister van Justitie

MEVR. C. DENDAUW

Benoemd op voorstel van de Minister van Middenstand

DHR. T. LHOEST

Benoemd op voorstel van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen

Secretariaat administratieve zaken

MEVR. MICHELINE LAVENDOMME

Management assistant

INHOUDSOPGAVE

49

<i>Negatieve fondsen in de beginbalans van een vereniging zonder winstoogmerk advies NFP/4, 23 januari 2008</i>	3
<i>Inleiding</i>	3
Definitie van de post 10 <i>Fondsen van de vereniging</i> en analyse	4
<i>Boekhoudkundige verwerking van erfpachtcontracten in not-for-profit-organisaties advies NFP/2, 23 juli 2008</i>	7
<i>Inleiding</i>	7
Maatschappelijke en sociale context waarin not-for-profit-organisaties actief zijn	8
A. <i>Definitie erfpacht</i>	10
B. <i>Boekhoudkundige verwerking in hoofde van de erfpachtnemer: verwerving van erfpachtrechten</i>	10
1. De erfpacht staat tegenover een eenmalige vergoeding	11
2. De erfpacht staat tegenover een periodieke vergoeding	13
3. Passende vermeldingen in de toelichting	16
4. Samenvatting	17
C. <i>Boekhoudkundige verwerking in hoofde van de erfpachtnemer: waardering</i>	17
D. <i>Boekhoudkundige verwerking in hoofde van de erfpachtnemer: verdere verwerking</i>	18

1. Afschrijvingen in geval van activering	18
2. Wat als de erfpachtnemer zelf gebouwen opricht op het onroerend goed?	18
3. Beëindiging van de erfpachtovereenkomst	19
<i>Boekhoudkundige verwerking van een vermogensportefeuille</i> <i>advies NFP/5, 29 oktober 2008</i>	21
<i>Inleiding</i>	21
I. Rubricering vermogensportefeuille	22
II. Waardering vermogensportefeuille	25
<i>Horizontale consolidatie in combinatie met administratiekantoren</i> <i>advies C106/1, 29 oktober 2008</i>	29
<i>Boekhoudkundige verwerking van broeikasgasemissierechten (Update)</i> <i>advies 179/1, 26 november 2008</i>	33
<i>Inleiding</i>	33
I. Beknopte praktische beschrijving van het emissierechtensysteem	35
II. Bepalingen van dit advies	37
III. Mogelijke boekhoudkundige verwerkingswijzen	38
A. <i>IFRIC Interpretation 3 Emission Rights</i>	39
B. <i>Brutomethode</i>	41
C. <i>Nettomethode</i>	43
IV. Conclusies	45
V. Referenties	45
<i>Voeren van de boekhouding en opstellen van de jaarrekening in een andere munt dan de euro</i> <i>advies 117/3, 26 november 2008</i>	47
<i>Inleiding</i>	47
I. Definitie van de functionele valuta	49
II. Bepaling van de functionele valuta	49
III. Bijkomende voorwaarden	52

NEGATIEVE FONDSSEN IN DE BEGINBALANS VAN EEN VERENIGING ZONDER WINSTOOGMERK

ADVIES NFP/4
23 januari 2008

49

TREFWOORDEN

*vereniging – negatieve fondsen – beginbalans
– fondsen van de vereniging – zero-based methode –
beginvermogen – stichting – VZW*

Inleiding

- 1 Aan de Commissie werd de vraag gesteld of bij verenigingen waarvoor het Koninklijk Besluit van 19 december 2003¹ geldt, het bedrag vermeld als *Fondsen van de vereniging* negatief kan zijn.
- 2 De fondsen van de vereniging worden opgenomen in post 10 *Fondsen van de vereniging* van de minimumindeling van het algemeen rekeningenstelsel zoals opgenomen als bijlage bij het voornoemde Koninklijk Besluit van 19 december 2003.

1 Koninklijk Besluit van 19 december 2003 betreffende de boekhoudkundige verplichtingen en de openbaarmaking van de jaarrekening van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen.

- 3 De fondsen van de vereniging bestaan uit het beginvermogen en de permanente financiering van de vereniging.

DEFINITIE VAN DE POST 10 FONDSEN VAN DE VERENIGING EN ANALYSE

- 4 Artikel 19 § 2 van het voornoemde K.B. van 19 december 2003 definieert post 1 *Fondsen van de vereniging* als volgt:

“Onder fondsen van de vereniging moet het totaal worden verstaan van, enerzijds, het beginvermogen, met name het vermogen van de vereniging op de eerste dag van het eerste boekjaar waarvoor de bepalingen van dit besluit gelden, en, anderzijds, de permanente financiering, met name de schenkingen, de legaten en subsidies die uitsluitend bestemd zijn om duurzaam bij te dragen tot de activiteit van de vereniging.”

- 5 Volgens de minimumindeling van het algemeen rekeningenstelsel zoals opgenomen als bijlage bij het K.B. van 19 december 2003, wordt in de volgende indeling voorzien voor post 10 *Fondsen van de vereniging* :

10 Fondsen van de vereniging

100 Beginvermogen

101 Permanente financiering

1011 Permanente financiering ontvangen in contanten

1012 Permanente financiering ontvangen in natura

- 6 Rekening 101 *Permanente financiering*, registreert de schenkingen, legaten en subsidies in contanten of in natura bestemd om de activiteiten van de vereniging duurzaam te ondersteunen. Het saldo van de rekening 101 kan dan ook nooit negatief zijn.
- 7 Rekening 100 *Beginvermogen* registreert het vermogen van de vereniging dat tot uitdrukking komt bij het opstellen van de beginbalans hetzij bij de oprichting van de vereniging, hetzij op de eerste dag van het boekjaar, waarop de bepalingen van het voornoemde K.B. van 19 december 2003 van toepassing zijn als gevolg van de vrijwillige of verplichte (ingevolge overschrijding van de criteria opgenomen in het K.B. van

19 december 2003) overgang van het statuut van kleine naar grote of zeer grote vereniging.

8 Welnu bij het opstellen van de beginbalans kan het saldo van deze rekening in bepaalde gevallen negatief zijn.

9 Een eerste mogelijkheid is dat, bij de opstelling van de beginbalans volgens de zero-based methode zoals voorzien in artikel 37 § 3 tweede lid van het K.B. van 19 december 2003, bepaalde activa weliswaar niet geboekt worden in de beginbalans, doch financiële verplichtingen op de passiefzijde van de beginbalans moeten worden uitgedrukt.

De betrokken activa worden niet geboekt aangezien ze niet meer in het bezit zijn van de vereniging zij het als gevolg van vernietiging, diefstal of schenking aan een andere entiteit.

In zo'n hypothese zal rekening 100 de beginbalans in evenwicht dienen te brengen, waardoor deze rekening een negatief saldo vertoont.

10 Een tweede mogelijkheid is diegene waarbij, bij het opstellen van de beginbalans volgens de zero-based methode, bepaalde activa niet kunnen gewaardeerd worden tegen een betrouwbare marktwaarde of gebruikswaarde.

Artikel 37 § 3 tweede lid bepaalt in zo'n geval dat deze activa niet dienen te worden opgenomen in de beginbalans. De betrokken activa worden dan wel in de toelichting bij de jaarrekening beschreven met de vermelding dat er geen betrouwbare marktwaarde of gebruikswaarde kan worden op toegepast.

Ook in zo'n hypothese zal – gelet op het voorhanden zijn van financiële verplichtingen – rekening 100 de beginbalans in evenwicht dienen te brengen, waardoor deze rekening een negatief saldo vertoont.

11 Een derde mogelijkheid bestaat erin dat de vereniging gesplitst wordt, waarbij bij de opstelling van de beginbalans zou blijken dat de aan de vereniging toegekende verhouding van de gewaardeerde activa en passiva niet in evenwicht is.

Ook hier fungeert rekening 100 als evenwichtsrekening in de beginbalans.

- 12 Bij de vaststelling dat in de beginbalans van een vereniging, post *10 Fondsen van de vereniging* in voorkomend geval een negatief saldo vertoont, worden de volgende opmerkingen geformuleerd:
- enerzijds kan enkel rekening *100 Beginvermogen* een negatief saldo vertonen, onder meer in de gevallen die hierboven zijn uiteengezet;
 - anderzijds kan rekening *100* enkel een negatief saldo vertonen bij de opstelling van de beginbalans.
- 13 Mochten er inderdaad in een later stadium van het bestaan van de vereniging bvb. goederen tenietgaan, dan zal dit geboekt worden als een (uitzonderlijke) kost in de resultatenrekening van de vereniging.
- 14 In zo'n hypothese zal rekening *14 Overgedragen resultaat* worden gedebiteerd en kan ze zelfs een negatief saldo vertonen dat dan in mindering komt van het netto-actief van de vereniging². Rekening *100* wordt in dat geval niet gebruikt.

² Het netto-actief van de vereniging bestaat uit de rubrieken *10 Fondsen van de vereniging*, *12 Herwaarderingsmeerwaarden*, *13 Bestemde fondsen*, *14 Overgedragen resultaat* en *15 Kapitaalsubsidies*.

BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING VAN ERFPACHTCONTRACTEN IN NOT-FOR-PROFIT-ORGANISATIES

ADVIES NFP/2

23 juli 2008

49

TREFWOORDEN

*erfpacht – zakelijk recht – leasing – renting –
vergoeding – vereniging – stichting – VZW*

Inleiding

Heel wat not-for-profit-organisaties opgericht in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk oefenen hun activiteiten uit op terreinen en in gebouwen waarvan ze geen eigenaar zijn, maar waarover ze zakelijke gebruiksrechten op langere termijn uitoefenen als gevolg van een erfpachtcontract. De betrokken activa zijn in de regel de eigendom van een overheids- of semi-overheidsinstelling, een provincie of een gemeente, een kloosterorde, of een patrimoniale VZW. Vaak voorzien de betrokken erfpachtcontracten in een jaarlijkse vergoeding (canon of cijns) die niet in verhouding staat tot bijvoorbeeld de marktwaarde van het zakelijk recht en die zelfs vaak louter symbolisch is.

In dit advies onderzoekt de Commissie de krachtlijnen van de boekhoudkundige verwerking van erfpachtcontracten vanuit het standpunt van de

erfpachtnemer¹, waarbij de betrokken bepalingen van het Koninklijk Besluit van 19 december 2003 betreffende de boekhoudkundige verplichtingen en de jaarrekening van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen, worden toegelicht.

Het advies is tot stand gekomen na een publieke consultatieronde. De Commissie dankt alle respondenten die gereageerd hebben op het ontwerp-advies. Met bepaalde opmerkingen, opwerpingen en suggesties werd rekening gehouden bij de eindredactie van onderstaand advies.

MAATSCHAPPELIJKE EN SOCIALE CONTEXT WAARIN NOT-FOR-PROFIT- ORGANISATIES ACTIEF ZIJN

Dit advies is specifiek aangepast aan de maatschappelijk-sociale context waarin klassieke not-for profit-organisaties actief zijn. Aldus stelt de Commissie vast dat in de not-for-profit activiteiten ontwikkeld door VZW's de motivering voor een zeer lage of symbolische vergoeding in de betrokken erfpachtcontracten in de regel niet te maken heeft met een gewilde – verdoken – vermogensverschuiving om niet tussen de betrokken partijen, maar in hoofdzaak doelstellingen van maatschappelijke en sociale aard van de partijen weergeeft. Een kloosterorde sluit bijvoorbeeld een erfpachtcontract tegen een zeer lage of symbolische waarde met een christelijke onderwijsinstelling, niet om er zélf bedrijfseconomische resultaten mee te behalen, maar om filosofische en culturele redenen zoals de ondersteuning van een bepaald onderwijsproject. In tegenstelling tot ondernemingen en vennootschappen waar de doelstellingen steeds van economische aard zijn (of als dusdanig mogen vermoed worden) – met name het realiseren van winst – streven not-for-profit-organisaties in hoofdzaak sociale dienstverlening na die evenwel als gevolg van de kenmerken van het boekhoudsysteem,

1 Het advies slaat enkel op erfpachtcontracten en bijvoorbeeld niet op contracten die in een recht van opstal voorzien.

nauwelijks of niet passend kan worden geregistreerd in de algemene boekhouding.

Ten aanzien van het fenomeen van lage of symbolische vergoedingen bij erfpachtcontracten in klassieke not-for-profit-organisaties, is de Commissie derhalve van oordeel dat dergelijke “social benefits” eigenlijk niet op passende wijze in de algemene boekhouding kunnen worden geregistreerd, aangezien de algemene boekhouding die ontworpen werd voor de registratie en rapportering van en over verrichtingen van vennootschappen en ondernemingen, enkel economische verrichtingen registreert die in financiële termen kunnen worden gewaardeerd. De toepassing van het begrip “werkelijke waarde” zoals de Commissie dit onder bepaalde voorwaarden adviseert voor de vennootschappen en ondernemingen, lijkt haar dan ook in casu principieel niet verantwoord².

Sommige VZW's treden evenwel geheel of ten dele wel degelijk op als “economische actor” en handelen zuiver bedrijfseconomisch. Bepaalde organisaties die weliswaar de rechtsvorm van een VZW hebben aangenomen – bijvoorbeeld omdat de sectorale wetgeving die voor hen geldt dat vereist – handelen als een onderneming of een vennootschap. Het komt ook voor dat VZW's ter nastreving van hun maatschappelijk doel gedeeltelijk handelsactiviteiten ondernemen. Hoewel dergelijke organisaties qua rechtsvorm onder het VZW statuut blijven ressorteren, handelen zij in wezen geheel of gedeeltelijk als een onderneming die economische doelstellingen nastreeft. Dat impliceert dat erfpachtcontracten die door dergelijke organisaties in die context worden afgesloten doorgaans vanuit een ondernemingsvisie moeten worden geanalyseerd. Wanneer een dergelijk erfpachtcontract dan in een zeer lage of symbolische vergoeding voorziet, is het duidelijk dat een deel van de economische werkelijkheid niet zou worden uitgedrukt in de boekhouding mochten de principes van het hierna opgenomen advies zonder meer en blindelings worden toegepast. Daarom beveelt de Commissie aan om elk erfpachtcontract apart te analyseren (infra) rekening houdend met de economische en maatschappelijk-sociale context waarin het is afgesloten.

2 Zie C.B.N. advies 126/17 Bepaling van de aanschaffingswaarde van activa verkregen onder bezwarende titel of om niet.

A. Definitie erfpacht

Het recht van **erfpacht** kan omschreven worden als *een tijdelijk zakelijk recht om het volle genot te hebben van een aan een ander toebehorend onroerend goed, onder de verplichting voor de erfpachtnemer een jaarlijkse vergoeding in geld of natura uit te keren aan de gever* (zie artikel 1, eerste lid, Erfpachtwet van 10 januari 1824).

Een erfpachtcontract heeft een minimumduur van 27 jaar en een maximumduur van 99 jaar. Deze termijnen worden geacht van openbare orde te zijn.³

Aangezien voor het overige de rechten en verplichtingen van erfpachtnemer en erfpachtgever, zoals ze voorkomen in de voornoemde Erfpachtwet van 10 januari 1824 grotendeels suppletief zijn – hetgeen betekent dat partijen er kunnen van afwijken en een andere regeling kunnen uitwerken – benadrukt de Commissie nogmaals (zie supra “Maatschappelijke en sociale context”) dat elke concrete erfpachtovereenkomst afzonderlijk moet worden geanalyseerd vooraleer ze boekhoudkundig te kunnen verwerken met toepassing van de hierna volgende principes.

B. Boekhoudkundige verwerking in hoofde van de erfpachtnemer: verwerving van erfpachtrechten

Vormen erfpachtrechten een activum, voor welke waarde moeten ze dan worden opgenomen, kunnen ze boekhoudkundig gelijkgesteld worden met leasingcontracten, welke schulden moeten worden uitgedrukt ... ? Dat zijn enkele belangrijke vragen die in dit verband rijzen en moeten worden onderzocht.

3 In dit advies wordt niet ingegaan op de essentiële juridische kenmerken waaraan een erfpachtcontract krachtens de Wet van 10 januari 1824 moet voldoen om als dusdanig te worden gekwalificeerd en het te onderscheiden van andere rechtsfiguren zoals een huurcontract. Zie over deze problematiek onder meer Karel Verheyden, Erfpachtcontracten binnen het onderwijs in Tijdschrift voor onderwijsrecht en onderwijsbeleid, maart-april 2005, pagina 311 ev.

Hierna worden verschillende voorbeelden van erfpachtconstructies besproken. De boekhoudkundige verwerking zal immers in de regel variëren naargelang van de periodiciteit – eenmalig of periodiek – en de omvang van het te betalen erfpachtvergoeding – zeer laag, redelijk of zeer hoog. Een vergoeding zal principieel als redelijk worden beschouwd wanneer die in verhouding staat tot de verkregen rechten en ze marktconform is.

1. DE ERFPACHT STAAT TEGENOVER EEN EENMALIGE VERGOEDING

a) Redelijke erfpachtvergoeding

Aangezien het om een eenmalige vergoeding gaat, betreft het een activum van een ander type dan leasing, nl. 223 *Overige zakelijke rechten op onroerende goederen* (K.B. 19 december 2003) zonder huurfinanciering.

Boekhoudkundig wordt dit als volgt geregistreerd:

223X0 *Overige zakelijke rechten op onroerende goederen*
aan 55 *Kredietinstellingen*

b) Zeer lage of symbolische vergoeding

Zelfs al is de eenmalig te betalen vergoeding zeer laag of symbolisch, dan nog is de boekhoudkundige verwerking zoals beschreven in het geval 2.1.a. principieel van toepassing. De vergoeding moet worden geactiveerd als een overig zakelijk recht op onroerende goederen:

223X0 *Overige zakelijke rechten op onroerende goederen*
aan 55 *Kredietinstellingen*

Gelet op het materialiteitsprincipe, kan het evenwel verantwoord zijn om in zo'n geval de verschuldigde vergoeding niet te activeren, maar als kost te boeken. In dat geval dient volgende boeking te worden verwerkt:

61 *Diensten en diverse goederen*
aan 55 *Kredietinstellingen*

Er kan eventueel worden opgeworpen dat de voorgestelde verwerking voor een erfpacht tegen zeer lage of symbolische vergoeding die bijgevolg boekhoudkundig weinig impact heeft op de jaarrekening, een te beperkte informatie verstrekt. Om de achterliggende ruimere maatschappelijke en sociale context van de erfpachtovereenkomst in de not-for-profit-organisatie te duiden, is het daarom wenselijk om deze overeenkomst op passende wijze uiteen te zetten in de toelichting bij de jaarrekening (zie supra “Maatschappelijke en sociale context”).

c) Zeer hoge vergoeding

Veeleer uitzonderlijk kan het voorkomen dat de vergoeding zeer hoog is. In dergelijke gevallen zal de vergoeding echter meestal niet alleen de tegenprestatie vormen voor de verwerving van erfpachtrechten, maar zal zij ook de verwerving van andere contractuele rechten vergoeden.

In deze gevallen zal er een opsplitsing dienen te gebeuren tussen het bedrag dat overeenstemt met een redelijke vergoeding voor de verwerving van de erfpachtrechten, en het bedrag dat overeenstemt met de vergoeding van de andere contractuele rechten.

Het bedrag dat overeenstemt met een redelijke vergoeding voor de erfpachtrechten zal worden geactiveerd op de rekening 223 *Overige zakelijke rechten op onroerende goederen* (K.B. 19 december 2003) zonder huurfinanciering.

Boekhoudkundig wordt dit als volgt geregistreerd:

*223X0 Overige zakelijke rechten op onroerende goederen
aan 55 Kredietinstellingen*

Het overige bedrag dat overeenstemt met de vergoeding van de andere rechten, zal moeten verwerkt worden volgens de aard van die rechten.

2. DE ERFPACHT STAAT TEGENOVER EEN PERIODIEKE VERGOEDING

a) Redelijke erfpachtvergoeding

Dikwijls zal bepaald zijn dat de erfpachthouder een periodieke, bv. jaarlijkse, canon of cijns betaalt. In eerste instantie moet steeds worden nagegaan of de overeenkomst boekhoudkundig al dan niet als een leasingovereenkomst moet worden gekwalificeerd. Het Belgisch boekhoudrecht bepaalt dat onroerende leasing (actiefpost *III.D. Leasing en soortgelijke rechten* van de jaarrekening) slaat op de gebruiksrechten op lange termijn op bebouwde onroerende goederen, waarover de onderneming beschikt op grond van erfpacht, opstal of soortgelijke overeenkomsten, wanneer de contractueel te storten termijnen, naast de rente en de kosten van de verrichting, ook de integrale wedersamenstelling dekken van het kapitaal dat de gever in het gebouw heeft geïnvesteerd. Indien het erfpachtcontract aan de voorwaarden van onroerende leasing en soortgelijke rechten beantwoordt, rekening houdend met een aanvaardbare marktconforme interestvergoeding, zal het boekhoudkundig verwerkt worden zoals leasing, met name opname van de gebruiksrechten in de actiefpost *III.D 25 Leasing en soortgelijke rechten* en passivering in de passende post van de gecorrigeerde schuld.

Deze verrichting wordt boekhoudkundig als volgt geregistreerd:

25 Vaste activa in leasing of op grond van soortgelijke rechten

aan 17 Leasingschulden en soortgelijke schulden op meer dan één jaar

42 Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen

Wanneer er geen integrale wedersamenstelling is van het kapitaal, dan is niet aan de voorwaarden voldaan om het contract als (financiële) leasing en soortgelijke rechten te kwalificeren. Ook al is het betrokken contract juridisch gezien een erfpachtcontract, boekhoudkundig zal het contract verwerkt worden als een huurcontract (“operationele leasing” of “renting”). In dat geval is er noch activering, noch schulduitdrukking in de boekhouding.

Er dient op gewezen dat het in erfpacht geven van onroerende goederen gepaard gaat met onderhoudsverplichtingen die de erfpachtnemer op zich neemt.

Boekhoudkundig ziet de verwerking van deze verplichtingen er als volgt uit:

*61 Diensten en diverse goederen
aan 55 Kredietinstellingen*

b) Zeer lage of symbolische vergoeding

Erfpachtovereenkomsten met een zeer lage of symbolische vergoeding worden soms geïnterpreteerd als soortgelijke rechten van financiële leasing, gecombineerd met een jaarlijkse kwijtschelding van de bijbehorende daarmee overeenstemmende annuïteit. Dat het zou gaan om een soortgelijk recht van leasing moet dan evenwel ondubbelzinnig blijken uit de contractsbepalingen waarin de kwijtschelding van een belangrijk deel van de annuïteit wordt geregeld.

In de praktijk zal een dergelijke overeenkomst haast niet voorkomen en zal het vrijwel altijd gaan om contracten zonder wedersamenstelling van het kapitaal, waarbij de boekhoudkundige verwerking aansluit bij “renting” (huur) en niets te maken heeft met financiële “leasing”. Deze laatste, waarschijnlijk meest voorkomende situatie van “renting” betekent niet dat over het bestaan van dergelijke contracten niet boekhoudkundig moet worden gerapporteerd. Het is duidelijk dat zij alleszins passend moeten worden vermeld in de toelichting in de jaarrekening.

Dit standpunt wordt ondersteund door de International Public Sector Accounting Standards (IPSAS), waar in IPSAS 13 Leases een “substance over form”-aanpak wordt bepaald met als gevolg dat de economische werkelijkheid van de verrichting bepalend is en niet haar juridische vormgeving. In deze standaard worden onder meer de volgende kenmerken van financiële leasing (officieuze vertaling uit het Engels) vooropgesteld:

- *nagenoeg alle aan de eigendom verbonden risico’s en voordelen worden overgedragen op de leasingnemer;*
- *de waarde van de leasebetaling of betalingen is ten minste gelijk aan de werkelijke waarde van het geleasede activum;*
- *de leasingnemer heeft de optie om de eigendom van het activum te verwerven;*
- *de leaseovereenkomst is principieel niet-opzegbaar.*

Jaarlijks dient de volgende boeking te gebeuren:

*61 Diensten en diverse goederen
aan 55 Kredietinstellingen*

Bovendien moet men het recht vermelden in de orderekening *070 Gebruiksrechten op lange termijn van terreinen en gebouwen*.

c) Zeer hoge vergoeding

Ingeval de erfpachtnemer periodiek een som verschuldigd is die vrij hoog tot zeer hoog lijkt – gelet op de markomstandigheden – omvat het contract vermoedelijk meer dan het zakelijk recht van erfpacht. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat een bouwfonds wordt gefinancierd. In die gevallen dient men de elementen die naast de erfpacht in het contract opgenomen zijn, te elimineren zodat enkel de erfpachtvergoeding overblijft. Op voorwaarde dat de intentie aanwezig is om die vergoeding te laten overeenstemmen met de kapitaalwaarde van de rechten op het betrokken onroerend goed, moet dat bedrag worden verwerkt als onroerende leasing. Het volledig te betalen bedrag zoals opgenomen in de overeenkomst zal dan opgesplitst worden in het bedrag dat met de kapitaalwaarde overeenstemt vs. een bedrag dat tegenover een andere vorm van dienstverlening staat. Indien men oorspronkelijk niet de intentie had om de vergoeding minstens te laten overeenstemmen met de kapitaalwaarde maar louter een redelijke vergoeding voor ogen had, dan moet men het volledige bedrag splitsen in een redelijke vergoeding en een bedrag dat overeenstemt met de vergoeding voor de andere rechten. In beide gevallen zal de verwerking gebeuren zoals beschreven in 2.2.a.

Wanneer het overgebleven bedrag na eliminatie van de bijkomende componenten zeer laag is, dan dient men de verwerking zoals behandeld in 2.1.b. te volgen.

Voorbeeld

Stel dat de redelijke jaarlijkse vergoeding voor een erfpacht € 1.000 zou bedragen en in het geval van wedersamenstelling van de kapitaalwaarde € 1.500 zou zijn. Wanneer de werkelijke jaarlijkse vergoeding bijvoorbeeld € 1.200 is, dan moet het bedrag gesplitst worden in € 1.000 als erfpachtvergoeding en € 200 vergoeding voor andere rechten. Wanneer de vergoeding

€ 1.800 bedraagt, zijn er echter twee mogelijkheden. In het eerste geval kan men de vergoeding splitsen in € 1.000 erfpachtvergoeding als redelijke vergoeding voor de verkregen rechten en € 800 vergoeding voor andere rechten. Het kan ook echter ook voorkomen dat het gaat om € 1.500 erfpachtvergoeding met het oog op de wedersamenstelling van het kapitaal conform de bepalingen van het erfpachtcontract en € 300 vergoeding van de andere rechten. Door de bijkomende rechten af te zonderen en de daarbijbehorende vergoeding, zal duidelijk worden in welke situatie men zich bevindt.

3. PASSENDE VERMELDINGEN IN DE TOELICHTING

In al de hierboven beschreven gevallen acht de Commissie het aangewezen dat de erfpachtnemer in de toelichting bij de jaarrekening passende commentaar verstrekt omtrent de toedracht en consequenties van het betrokken erfpachtcontract en in het bijzonder de hoogte en betalingsmodaliteiten van de erfpachtvergoeding.

Zo kan de toelichting bijvoorbeeld het volgende opnemen :

“Voor de uitoefening van haar bedrijf beschikt de VZW X over gebruiksrechten op gebouwen. Deze rechten vloeien voort uit een erfpachtcontract over 50 jaar, afgesloten met de VZW Y op 01/01/1986, tegen een jaarlijkse vergoeding van € Dit erfpachtcontract slaat op de gebouwen in de Kerkstraat 10 te 1000 Brussel. Deze onroerende goederen worden aangewend om conform de statuten en het beleidsplan permanent te voorzien in onderwijsactiviteiten in het kader van vrij gesubsidieerd onderwijs. Het ligt in de bedoeling van VZW X om haar activiteiten uit te oefenen op permanente wijze, waarbij het huidig erfpachtcontract wordt voortgezet en na afloop van het contract principieel wordt hernieuwd. Boekhoudkundig wordt dit contract als volgt verwerkt:”

Afgezien van de boekhoudkundige verwerking in de balans en/of resultatenrekening voor elk van bovenstaande gevallen, is het wenselijk dat de rechten toegelicht worden in de orderekening 07000 *Gebruiksrechten op lange termijn van terreinen en gebouwen* en 07001 *Gebruiksrechten op lange termijn van terreinen en gebouwen*.

4. SAMENVATTING

Schematisch gezien kan de boekhoudkundige verwerking van erfpacht in hoofde van de erfpachtnemer als volgt worden samengevat:

VERGOEDING	REDELIJK	ZEER LAAG OF SYMBOLISCH	ZEER HOOG
EENMALIG	223 aan 55	223 aan 55 of 61 aan 55 wegens materialiteitsprincipe	Bedrag dat overeenstemt met vergoeding erfpacht activeren: 223 aan 55
PERIODIEK	Als leasing: 25 aan 17 en 42 Zoniet: 61 aan 55	61 aan 55	Als “leasing”: Bedrag dat overeenstemt met wedersamenstelling kapitaalwaarde erfpacht: 25 aan 17 en 42 Als geen “leasing”: Bedrag dat overeenstemt met redelijke vergoeding of met zeer lage vergoeding: 61 aan 55

C. Boekhoudkundige verwerking in hoofde van de erfpachtnemer: waardering

Ingeval van een éénmalige vergoeding voor het zakelijk recht, ligt de waardering voor de hand: het gaat om de nog niet afgeschreven aanschaffingswaarde waaraan de erfpacht in de balans wordt gewaardeerd.

Wanneer men te maken heeft met een periodieke vergoeding die de wedersamenstelling van het kapitaal inhoudt en beantwoordt aan de vereisten van leasing, dan zal de waardering van de actief- en passiefcomponenten blijken uit het contract. In het geval van periodieke vergoedingen, los van soortgelijke rechten van leasing, dan komt het neer op “renting” en ook dan zijn de bedragen periodiek ten laste van de resultatenrekening contractueel bepaald.

D. Boekhoudkundige verwerking in hoofde van de erfpachtnemer: verdere verwerking

1. AFSCHRIJVINGEN IN GEVAL VAN ACTIVERING

Het recht van erfpacht is steeds een tijdelijk recht, ook al heeft het betrekking op goederen waarvan het gebruik op zich niet beperkt is in de tijd (bv. terreinen). Daarom moet de aanschaffingswaarde ervan volgens een passend afschrijvingsplan ten laste van de resultatenrekening worden gelegd. De afschrijvingsduur zal gelijk zijn aan de duur van het recht of van de economische gebruiksduur van het onroerend goed, indien deze economische gebruiksduur korter is.

63 Afschrijvingen

aan 22309 Geboekte afschrijvingen op overige zakelijke rechten op onroerende goederen

2. WAT ALS DE ERFPACHTNEMER ZELF GEBOUWEN OPRICHT OP HET ONROEREND GOED?

De gebouwen die de erfpachtnemer opricht en die hij in eigendom heeft tot aan het einde van het recht van erfpacht, moeten in zijn balans worden opgenomen en afgeschreven over de normale economische gebruiksduur van die gebouwen met als maximum de resterende duur van het recht van erfpacht (C.B.N. advies 150/3 Bull. 19 juli 1986). Deze gebouwen worden geboekt onder *221 Gebouwen*.

WAT BEPAALT HET CONTRACT OP HET EINDE VAN DE DUUR?	BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING
Gebouwen blijven staan en worden op het einde contract via natrekking eigendom van de grondeigenaar	Geen specifieke boeking; ondertussen opgerichte gebouwen werden reeds volledig afgeschreven
Gebouwen moeten worden gesloopt en grond moet in zijn oorspronkelijke staat worden hersteld	Erfpachtnemer legt tijdens de looptijd van het erfpachtcontract een voorziening aan om deze kosten op het einde van het contract te dekken. Dit wordt verwerkt door volgende boeking: <i>63 Voorzieningen voor risico's en kosten</i> <i>aan 16 Voorzieningen en uitgestelde belastingen</i>
Er zal een verrekening gebeuren voor de opgerichte gebouwen of aangebrachte veranderingswerken aan de gebouwen onder erfpacht door een verrekening voor de toegevoegde waarde. In dat geval zullen de bepalingen van het contract aangeven hoe de meerwaarde bepaald wordt (bv. door een beëdigd schatter)	Op het einde van het erfpachtcontract ontstaat er een vordering van de erfpachtnemer ten opzichte van de erfpachtgever. Dit wordt boekhoudkundig als volgt geregistreerd: <i>41 Overige vorderingen</i> <i>aan 74 Andere bedrijfsopbrengsten</i>

3. BEËINDIGING VAN DE ERFPACHTOVEREENKOMST

Indien de overeenkomst voor de vestiging van het zakelijk recht voorziet in een verplichting tot aankoop of verkoop, moet deze verplichting in de orde-rekeningen van beide partijen worden geboekt, en in de toelichting bij de jaarrekening worden vermeld.

Te dien einde werden de rekeningen *05 Verplichtingen tot aan- en verkoop van vaste activa* van de klasse 0 van het minimum algemeen rekeningenstelsel als volgt verder onderverdeeld:

- 05 Verplichtingen tot aan- en verkoop van vaste activa*
- 050 Verplichtingen tot aankoop van vaste activa*
- 051 Crediteuren wegens verplichtingen tot aankoop van vaste activa*

- 052 *Debiteuren wegens verplichtingen tot verkoop van vaste activa*
- 053 *Verplichtingen tot verkoop van vaste activa*

Boekhoudkundig wordt deze verplichting als volgt weergegeven:

- 050 *Verplichtingen tot aankoop van vaste activa*
- aan 051 *Crediteuren van verplichtingen tot aankoop van vaste activa*

- 052 *Debiteuren wegens verplichtingen tot verkoop van vaste activa*
- aan 053 *Verplichtingen tot verkoop van vaste activa*

In bepaalde gevallen heeft de VZW ook een optie tot aankoop of verkoop. In dat geval wordt een dergelijk recht toegelicht via de orderekening 09 *Diverse rechten en verplichtingen*.

BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING VAN EEN VERMOGENSPORTEFEUILLE

ADVIES NFP/5

29 oktober 2008

49

TREFWOORDEN

vermogensportefeuille – financiële vaste activa – marktwaarde – vereniging – stichting – geldbelegging – VZW

Inleiding

Aan de Commissie werden door een belangrijke private stichting twee vragen gesteld. Deze stichting is in toepassing van art. 27, vierde lid Wet betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen¹ een stichting van openbaar nut.

Deze stichting is ingevolge toepassing van art. 37, § 3 van dezelfde wet gehouden een boekhouding te voeren en een jaarrekening op te maken overeenkomstig de Wet van 17.07.1975 met betrekking tot de boekhouding van de ondernemingen. Dientengevolge is ze onderworpen aan het K.B. van 19.12.2003² betreffende de boekhoudkundige verplichtingen en de openbaarmaking van de jaarrekening van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtin-

1 Wet van 27.06.1921 gewijzigd door de Wet van 02.05.2002 (B.S., 18.10.2002).

2 B.S., 30.12.2003.

gen. Wat wil zeggen dat de stichting is onderworpen aan het gemeen boekhoudrecht tenzij het geciteerde koninklijk besluit in een expliciete afwijking voorziet.

I. RUBRICERING VERMOGENSPORTFEUILLE

De stichting vraagt onder welke rubriek op het actief van de balans haar vermogensportefeuille dient geboekt te worden. Zonder de samenstelling in detail van deze portefeuille mee te delen, blijkt dat deze in hoofdzaak, op enkele participaties na, bestaat uit titels uitgegeven door organismen voor gemeenschappelijke belegging (gemeenschappelijke beleggingsfondsen, investeringsfondsen, beveks...).

De stichting boekt deze titels binnen de rubriek *Financiële vaste activa*, *Andere financiële vaste activa*. Binnen deze rubriek werd tevens de deelrubriek *Aandelen* omgedoopt tot *Vermogensportefeuille van de Stichting*. Deze rubriek maakt meer dan negentig procent uit van het balanstotaal van de stichting voor het boekjaar 2007.

In de waarderingsregels goedgekeurd door de Raad van Bestuur wordt dit als volgt gemotiveerd: “De vermogensportefeuille van de Stichting – evenals de portefeuille van de Fondsen met kapitaal – is geboekt onder de *Financiële vaste activa* omdat de Raad van mening is dat het hier geen ‘working capital’ betreft. Het zijn onaantastbare ‘fixed assets’ die het voortbestaan van de stichting garanderen en de jaarlijkse inkomsten opleveren die nodig zijn voor de realisatie van haar activiteiten. Enkel deze voorstelling geeft een realistisch beeld van het kapitaal van de stichting.

Deze maatregel is conform de wettelijke definiëring van een stichting naar Belgisch recht en zal de openbare opinie en waarnemers versterken in hun overtuiging dat de stichting haar kapitaal niet kan aanwenden om haar activiteiten te ontwikkelen maar dat ze, integendeel, enkel de inkomsten ervan kan gebruiken. De stichting past hier het ‘Statement of Recommended Practice’ (SORP) toe dat werd uitgegeven door de Britse ‘Charity Commission’, een instelling die toezicht houdt op alle Britse liefdadigheidsinstellingen. Bijgevolg omvatten de vaste activa naast de participaties in de zin van art. 13 van het Wetboek van Vennootschappen de liquide middelen die op lange termijn gehouden worden om ze voor filantropische doeleinden te gebruiken.

Op deze wijze maakt de stichting gebruik van de mogelijkheid om af te wijken van de algemene principes van de waarderingsregels teneinde het principe te respecteren dat de rekeningen een getrouw beeld moeten geven van het vermogen, de financiële situatie en het resultaat van de stichting (Koninklijk Besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen). Om elk quidproquo op dit vlak te vermijden, wordt de benaming van rubriek IV.C. *Andere financiële vaste activa, 1. Aandelen en effecten* vervangen door *Vermogensportefeuille van de Stichting*.

Eenzijds. Conform art. 95, § 1, optie VZW K.B. W.Venn. dienen onder de rubriek IV. C. 1. *Aandelen* de maatschappelijke rechten in andere ondernemingen die geen deelneming³ vormen en die ertoe strekken door het scheppen van een duurzame en specifieke band met die entiteiten de eigen bedrijfsuitoefening van de vennootschap te bevorderen, ondergebracht te worden.

Essentieel voor het boeken van een financieel vast actief is bijgevolg minstens een duurzame en specifieke band met de emitent entiteiten na te streven.⁴ Dit is hier niet het geval. Het gaat om liquide middelen die op lange termijn gehouden worden om ze voor filantropische doeleinden te gebruiken. Bedoeling is dus deze beleggingen in de regel meer dan één jaar aan te houden. Maar dit feit kwalificeert niet om deze beleggingen te boeken als vast actief naar Belgisch boekhoudrecht.

De redenering dat aldus een realistisch beeld van het kapitaal van de stichting zou gepresenteerd worden, blijft terecht overeind als deze vermogensbestanddelen onder de vlottende activa worden gepresenteerd. Immers,

3 Er sprake van deelneming wanneer een vennootschap vennootschapsrechten in een vennootschap bezit in de zin van art. 13 W.Venn. (Art. 95, § 1, IV. A, § 3, optie VZW K.B. W.Venn.): "Worden als deelnemingen beschouwd, de maatschappelijke rechten in andere vennootschappen die ertoe strekken door het scheppen van een duurzame en specifieke band met die andere vennootschappen, de vennootschap in staat te stellen een invloed uit te oefenen op de oriëntatie van het beleid van deze vennootschappen. Behoudens bewijs van het tegendeel, wordt vermoed een deelneming te zijn: (1) het bezit van maatschappelijke rechten die één tiende vertegenwoordigen van het kapitaal, van het maatschappelijk fonds of van een categorie aandelen van een vennootschap; (2) het bezit van maatschappelijke rechten die een quotum van minder dan 10 % vertegenwoordigen : (a) wanneer ze, samen met de maatschappelijke rechten die in dezelfde vennootschap worden aangehouden door de dochters van de vennootschap, één tiende bereiken van het kapitaal, van het maatschappelijk fonds of van een categorie aandelen van die vennootschap; (b) wanneer de daden van beschikking over deze aandelen of de uitoefening van de daaraan verbonden rechten onderworpen zijn aan overeenkomsten of aan eenzijdige verbintenissen die de vennootschap heeft aangegaan."

4 Art. 95, § 1, IV. C.1, § 3, optie VZW K.B. W.Venn.

het kapitaal vermeld op het passief van de balans zal aangeven dat het leeuwendeel van de activa als bron met eigen middelen gefinancierd zijn.

De Commissie is bijkomend de mening toegedaan dat het principe van het getrouw beeld geen vrijgeleide is om de presentatie van de jaarrekening zondermeer te kunnen aanpassen naar typisch Belgisch boekhoudrecht.⁵ Conform art. 24, tweede lid K.B. W.Venn. dienen aanvullende inlichtingen te worden verstrekt in de toelichting bij de jaarrekening wanneer de toepassing van de bepalingen van het betrokken K.B. W.Venn. niet volstaan om te voldoen aan het voorschrift van het getrouw beeld. Zo kan de stichting de post *Geldbeleggingen* en/of *Liquide middelen* verder uitsplitsen in de toelichting bij de jaarrekening en van de nodige commentaar voorzien. Volledigheidshalve wijst de Commissie er nog op dat de afwijking in art. 29, eerste lid K.B. W.Venn. enkel geldt met betrekking tot de waarderingsregels. De rubricering binnen de jaarrekening is geen waarderingsregel.

De betrokken beleggingen kunnen in de huidige stand van de wetgeving bijgevolg onder volgende twee posten passend worden ondergebracht.

- a In de regel dienen de beleggingen ondergebracht te worden onder de post *VIII. B. Overige beleggingen*. Onder die post worden opgenomen de vorderingen op kredietinstellingen, uit termijndeposito's, alsmede de met beleggingsdoeleinden verkregen effecten die niet het kenmerk hebben van financiële vaste activa. De aandelen in verbonden ondernemingen of in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat, mogen niet onder deze post worden opgenomen, tenzij het om effecten gaat die zijn verkregen of waarop is ingeschreven met het oog op de wederafstand daarvan, of tenzij ze, krachtens een beslissing van de vennootschap, bestemd zijn om binnen twaalf maanden te worden gerealiseerd.⁶
- b De liquide middelen omvatten, behalve de kasmiddelen en de te incasseren vervallen waarden, alleen de tegoeden op zicht bij kredietinstellingen. De Commissie vestigt er tevens de aandacht op dat in deze rubriek tevens het kapitaal dient te worden opgenomen dat aan de stichting

⁵ De Commissie is er zich terdege van bewust dat IAS 1 een grote vrijheid laat inzake presentatie. Zo vertrekt IAS 1, & 29 dat elke materiële post dient afzonderlijk in de jaarrekening te worden gepresenteerd. Niet-materiële bedragen dienen te worden samengevoegd met bedragen van soortgelijke aard of functie en hoeven niet afzonderlijk te worden gepresenteerd. Deze standaard is evenwel niet compatibel met het intern Belgisch boekhoudrecht en met name met het K.B. W.Venn.

⁶ Art. 95, § 1, VIII. B., optie VZW K.B. W.Venn.

wordt geschonken of nagelaten met het oog op de bestemming voor welbepaalde projecten, met of zonder terugnemingsrecht, en die nog niet konden worden aangewend op een manier die strookt met het engagement dat de vereniging is aangegaan.⁷

Anderzijds. De omschrijving van de in de schema's door een hoofdletter aangegeven rubrieken en van de onderrubrieken moet, wanneer de naleving van het voorschrift van artikel 24, eerste lid K.B. W.Venn. (getrouw beeld) dit vereist, aangepast worden aan de bijzondere aard van de werkzaamheden, van het vermogen en van de opbrengsten en kosten van de vennootschap.⁸ Wat impliceert dat de oude rubrieken met een Romeins cijfer niet mogen aangepast worden.

Gezien in het XBRL schema sinds 01.04.2007 de Romeinse cijfers zijn weggevallen, worden hiermee de hoofdindelingen bedoeld die in het vet zijn afgebeeld op het wettelijk schema. De verdere omschrijvingen moeten aangepast worden om het principe van het getrouw beeld te waarborgen. Gezien evenwel in het schema de rubrieken *Geldbeleggingen* en *Liquide middelen* niet verder uitgesplitst zijn, kunnen hier geen verdere onderrubrieken additioneel voorzien worden.

II. WAARDERING VERMOGENSPORTEFEUILLE

Daarnaast vroeg de stichting aan de Commissie of de vermogenportefeuille mak geboekt worden aan marktwaarde op balansdatum.

De Commissie moet hierbij meteen stellen dat in het Belgisch boekhoudrecht de regel geldt dat elk actiefbestanddeel gewaardeerd wordt tegen aanschaffingswaarde en voor dat bedrag in de balans opgenomen, onder aftrek van de desbetreffende afschrijvingen en waardeverminderingen. Dit is het fundamenteel basisprincipe (historische kost) opgenomen in art. 35 K.B. W.Venn. Het boeken aan marktwaarde is binnen de krijtlijnen van het Belgisch boekhoudrecht niet toegestaan. Ook herwaarderingsmeer-

⁷ Art. 95, § 1, IX, optie VZW K.B. W.Venn.

⁸ Art. 84 K.B. W.Venn.

waarden zijn uitgesloten. Conform art. 57, § 1, optie VZW K.B. W.Venn. kunnen in de regel⁹ enkel de materiële vaste activa, de deelnemingen en aandelen die onder de financiële vaste activa voorkomen in aanmerking komen voor een eventuele herwaardering.

Wat aandelen betreft dienen deze tegen aanschaffingsprijs opgenomen te worden op het actief van de balans. De aanschaffingsprijs omvat, naast de aankoopprijs, de bijkomende kosten zoals niet terugbetaalbare belastingen en vervoerkosten.¹⁰ Evenwel bestaat voor de bijkomende kosten met betrekking tot het aanschaffen van financiële vaste activa en van geldbeleggingen de uitzondering dat deze mogen ten laste worden genomen van de resultatenrekening van het boekjaar in de loop waarvan ze werden aangegaan.¹¹

Wat specifiek de vastrentende effecten betreft, worden deze gewaardeerd op grond van hun aanschaffingswaarde.

Wanneer evenwel hun actuariële rendement berekend bij de aankoop, met inachtneming van hun terugbetalingswaarde op vervaldag, verschilt van hun nominale rendement, wordt het verschil tussen de aanschaffingswaarde en de terugbetalingswaarde pro rata temporis voor de resterende looptijd van de effecten in resultaat genomen als bestanddeel van de renteopbrengst van deze effecten en, naar gelang van het geval, toegevoegd aan of afgetrokken van de aanschaffingswaarde van de effecten. De inresultaatneming van dit verschil geschiedt op geactualiseerde basis, uitgaande van het actuariële rendement bij aankoop.¹²

Op geldbeleggingen en liquide middelen worden waardeverminderingen toegepast wanneer de realisatiewaarde op de datum van de jaarafsluiting lager is dan de aanschaffingswaarde.¹³ Wat impliceert dat het feit of de waardevermindering al dan niet duurzaam is, van geen belang is. De slotkoers is in deze bepalend.

9 De bepalingen vervat in art. 100 K.B. W.Venn. worden in deze buiten beschouwing gelaten.

10 Art. 36, eerste lid K.B. W.Venn.

11 Art. 41, § 2 K.B. W.Venn.

12 Art. 73, eerste en tweede lid K.B. W.Venn.

13 Art. 74 K.B. W.Venn.

Er worden aanvullende waardeverminderingen geboekt op de geldbeleggingen en liquide middelen om rekening te houden hetzij met de evolutie van hun realisatie- of marktwaarde, hetzij met de risico's inherent aan de aard van de betrokken producten of van de gevoerde activiteit.¹⁴

Volledigheidshalve stipt de Commissie nog aan dat de stichting ook gehouden is voor iedere categorie afgeleide financiële instrumenten, de waarde in het economisch verkeer van de instrumenten te vermelden in rubriek XX. van de toelichting bij de jaarrekening indien een dergelijke waarde kan worden bepaald middels een van de in art. 97, C K.B. W.Venn. voorgeschreven methoden samen met de informatie over de omvang en de aard van de instrumenten.¹⁵

14 Art. 75 K.B. W.Venn.

15 Art. 91, XX, optie VZW K.B. W.Venn.

HORIZONTALE CONSOLIDATIE IN COMBINATIE MET ADMINISTRATIEKANTOREN

ADVIES C106/1

29 oktober 2008

49

TREFWOORDEN

horizontale consolidatie – consortium – administratiekantoor – consolidatieplicht – centrale leiding

Aan de Commissie werd een vraag voorgelegd met betrekking tot de horizontale consolidatieplicht van een groep vennootschappen. Drie Belgische holdings (A, B en C) hebben elk een aantal dochterondernemingen en elk van de drie holdings overschrijden afzonderlijk de criteria bedoeld in art. 16 W.Venn. wat impliceert dat in de regel elke holding als moedervernootschap een geconsolideerde jaarrekening en een jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening moet opstellen. Elk van deze drie holdings heeft de rechtsvorm van een commanditaire vennootschap op aandelen. Zij worden elk bestuurd door een verschillende statutaire zaakvoerder rechtspersoon. Holding A door BVBA X, holding B door BVBA Y en holding C door BVBA Z. Elk van deze zaakvoerders heeft conform art. 61, § 2, eerste lid W.Venn. een vaste vertegenwoordiger natuurlijk persoon. Voor BVBA X is dat mevrouw P en voor de BVBA Y en Z is dat haar echtgenoot, de heer Q.

Evenwel zijn de aandelen van elk van de drie Belgische holdings via certificering ondergebracht in een Nederlandse private stichting die fungeert als Administratiekantoor (AK). Elk van deze AK's wordt bestuurd door de echtlieden P en Q. De uitgegeven certificaten zijn telkens eigendom van enkel beide echtlieden.

De aan de Commissie gestelde vraag was of de drie Belgische holdings samen een consortium vormen omdat ze samen onder centrale leiding staan. Er is conform art. 10, § 1 W.Venn. sprake van een consortium wanneer een vennootschap enerzijds, en één of meer andere vennootschappen naar Belgisch of naar buitenlands recht anderzijds, die geen dochtervennootschappen zijn van elkaar, noch dochtervennootschappen zijn van één en dezelfde vennootschap, onder centrale leiding staan.

In *eerste instantie* moet verwezen worden naar de Nederlandse regelgeving. Op basis van informatie ingewonnen bij de collega's van de Raad voor de Jaarverslaggeving, blijkt dat een stichting AK ook naar Nederlands recht een bijzonder vehicel is. Op grond van de administratievoorwaarden (certificeringovereenkomst) beschikt het administratiekantoor vrijwel nooit over het economische eigendom van de aandelen. De beschikingsmacht ligt namelijk bij de certificaathouders. In dat geval is de stichting "leeg". De deelnemingen staan naar Nederlandse regelgeving tegen kostprijs (nihil) of "pro memorie" op de balans met daar tegenover de waarde van de certificaten. De stichtingen zullen dan ook als "klein" classificeren. Kleine ondernemingen zijn ook in Nederland vrijgesteld van consolidatie- en controleplicht. Voor een verdere analyse wordt er dan ook van uitgegaan dat in hoofde van de drie Nederlandse AK's geen enkele consolidatieplicht bestaat. Noch voor elk afzonderlijk, noch voor de drie samen.

In *tweede instantie* dient vervolgens nagegaan te worden of de drie Belgische holdings onder centrale leiding staan. Het begrip centrale leiding wordt binnen het Wetboek van Vennootschappen gedefinieerd met een onweerlegbaar en een weerlegbaar vermoeden. Een vennootschap wordt onweerlegbaar vermoed onder centrale leiding te staan wanneer de centrale leiding van deze vennootschappen voortvloeit uit tussen deze vennootschappen gesloten overeenkomsten¹ of uit statutaire bepalingen, of wanneer hun bestuursorganen voor het merendeel bestaan uit dezelfde personen (art. 10, § 2 W.Venn.). Behoudens tegenbewijs worden vennootschappen weerlegbaar vermoed onder centrale leiding te staan wanneer de meerder-

1 Aan deze voorwaarde zal niet vaak worden voldaan. Het is eerder zeldzaam dat twee of meer vennootschappen onderling zouden overeenkomen dat ze zich onder een centrale leiding zullen plaatsen, temeer daar de uitwerking van een dergelijke overeenkomst op tal van wettelijke bezwaren zal stuiten. Ook aan het vermoeden dat een centrale leiding voorligt op grond van de statutaire bepalingen zal niet frequent voldaan zijn. [BYTTEBIER, K., "art. 5 -13 W.Venn.", In X., Vennootschappen en verenigingen. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Begrip controle over een vennootschap, Kluwer, losbladig, p. 43 -45].

heid van hun aandelen worden gehouden door dezelfde personen (art. 10, § 3 W.Venn.).

1 In een *eerste benadering* moet de vraag gesteld worden of het feit dat de drie AK's bestuurd worden door telkens dezelfde zaakvoerders, voldoende is om te besluiten tot het onweerlegbaar vermoeden van centrale leiding. Om het onweerlegbaar vermoeden van art. 10, § 2, 2° W.Venn. te kunnen invoeren, dient het *sensu stricto* te gaan om het bestuursorgaan van de drie consolidatieplichtige holdings A, B en C zelf.² De drie bestuursorganen van de drie holdings bestaan niet uit dezelfde personen. Zelfs als rekening gehouden wordt met het aanduiden van de conform art. 61, § 2, eerste lid W.Venn. vaste vertegenwoordiger, zijn die enkel dezelfde voor wat holdings B en C betreft. Gezien de enige vaste bestuurder van BVBA Y en Z de natuurlijke persoon Q is, acht de Commissie de kans groot dat de holdings B en C onder centrale leiding staan. De Commissie is dus de mening toegedaan dat het feit dat de beide bestuursorganen middels hun enige vaste vertegenwoordiger natuurlijk persoon dezelfde zijn, het onweerlegbaar vermoeden van art. 10, § 2, 2° W.Venn. kan doen gelden. Alhoewel in de regel het bestuursorgaan verantwoording verschuldigd is aan een andere aandeelhoudersvergadering, is in deze het feit dat middels de certificaten van de administratiekantoren de aandelen van elke holding toebehoren aan dezelfde aandeelhouders, naar haar mening, doorslaggevend.

2 Een *tweede benadering* kan vertrekken van het weerlegbaar vermoeden van art. 10, § 3 W.Venn. dat stelt dat als de meerderheid van de aandelen wordt gehouden door dezelfde personen, de centrale leiding weerlegbaar wordt vermoed. Wellicht bedoelt de wetgever met dit vermoeden dat de aandelen van verscheidene vennootschappen moeten worden gehouden door dezelfde natuurlijke personen of rechtspersonen andere dan vennootschappen.³ In deze moet rekening gehouden worden met de bepalingen van art. 7 W.Venn. Zoals de Commissie reeds aanstipte in haar advies 178/1 met betrekking tot de boekhoudkundige aspecten van de certificatie van aandelen van handelsvennootschappen⁴, is in de huidige Belgische en Europese wetgeving, de controle op onweerlegbare

2 Volledigheidshalve kan hier aangestipt worden dat de regels vervat in art. 7 W.Venn. enkel gelden voor het vaststellen van de controlebevoegdheid.

3 BYTTEBIER, K., op. cit.

4 Bull. C.B.N., nr. 47, mei 2002, blz. 45.

wijze verbonden met het bezit van het stemrecht. Daarbij dient rekening te worden gehouden, naast de persoon die over het stemrecht beschikt, met de persoon voor wiens rekening krachtens een overeenkomst, het stemrecht wordt uitgeoefend. Bij de certificatie van aandelen komt het stemrecht per definitie steeds toe aan de emittent van de certificaten die immers ook eigenaar is van de aandelen. De vraag is evenwel terecht of de emittent het stemrecht voor eigen rekening uitoefent, dan wel voor rekening van een andere persoon aan wie het stemrecht alsdan wordt toegerekend. Om te bepalen wie over de controle beschikt na een certificatieverrichting, moet dus worden onderzocht voor wiens rekening het stemrecht dat de emittent van de certificaten bezit, wordt uitgeoefend. Dat onderzoek moet geval per geval plaatsvinden en uitgaan van de gemeenschappelijke bedoeling van de partijen zoals die blijkt uit de certificatieovereenkomst, of in voorkomend geval, uit het geheel van overeenkomsten die er nauw mee zijn verbonden. Naar de mening van de Commissie kunnen in deze de drie AK's met de certificeringsovereenkomst beschouwd worden "als een overeenkomst met een gelijkwaardige uitwerking" als een tussenpersoon zoals bedoeld in art. 7, § 2 W.Venn. Uit alles blijkt dat de certificaten van de drie AK's telkens toebehoren aan de echtlieden P en Q. en dat het bestuursorgaan van de drie AK's telkens bestaat uit beide echtlieden samen. Het leveren van het tegenbewijs voorzien in art. 10, § 3 W.Venn. zal naar de mening van de Commissie moeilijk zijn vermits de certificaten aan steeds dezelfde natuurlijke personen toebehoren.

Op basis van deze tweede redenering is de Commissie de mening toegedaan dat naar Belgisch recht, in de veronderstelling dat de AK's naar Nederlands recht niet consolideren, de drie holdings A, B en C onder centrale leiding staan. Bijgevolg is naar de mening van de Commissie art. 111 W. Venn. van toepassing dat stelt dat in geval van een consortium een geconsolideerde jaarrekening moet worden opgesteld waarin alle vennootschappen worden opgenomen die het consortium vormen, alsook hun dochterondernemingen. Elk van de vennootschappen die het consortium vormen, wordt als een consoliderende vennootschap beschouwd. De vennootschappen die het consortium vormen, staan gezamenlijk in voor de opstelling en de openbaarmaking van de geconsolideerde jaarrekening en het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening.

BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING VAN BROEIKASGASEMISSIERECHTEN (UPDATE)

ADVIES 179/1

26 november 2008

49

TREFWOORDEN

*emissierechten – brutomethode – immateriële
vaste activa – nettomethode*

Inleiding

Met het Kyotoprotocol dat op 16 februari 2005 in werking is getreden en sindsdien een dwingend karakter heeft gekregen, heeft de Europese Unie zich ertoe verbonden de broeikasgassen tussen 2008 en 2012 met 8% te verminderen, ten opzichte van de uitstoot in 1990.

Daartoe beschikt Europa over de Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten¹ binnen de Gemeenschap en

1 Overeenkomstig artikel 3 van de Richtlijn 2003/87/EG wordt onder "emissierecht" verstaan, het recht om gedurende een bepaalde periode één ton kooldioxide-equivalent uit te stoten. Eén ton kooldioxide-equivalent is een metrische ton kooldioxide of een hoeveelheid van een van de andere in bijlage II genoemde broeikasgassen met een gelijkwaardig aardopwarmingsvermogen.

tot wijziging van de Richtlijn 96/61/EG van de Raad, die op de datum van haar bekendmaking in het Publicatieblad², in werking is getreden.

De richtlijn organiseert een markt voor broeikasgasemissierechten, zodanig dat ondernemingen die de nationaal vastgestelde grenzen overschrijden, bij ondernemingen met een lagere uitstoot dan de hun toegewezen quota, emissierechten kunnen kopen.

In België werd de richtlijn omgezet met o.a. de volgende regionale wetgeving:

- Decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto en het Uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 7 december 2007 inzake verhandelbare emissierechten voor broeikasgassen³.
- Ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 31 januari 2008 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasemissierechten en met betrekking tot de flexibiliteitsmechanismen van het protocol van Kyoto⁴.
- Decreet van 10 november 2004 tot invoering van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten, tot oprichting van een “Fonds wallon Kyoto” (Waals Kyotofonds) en betreffende de flexibiliteitsmechanismen van het Protocol van Kyoto⁵, gewijzigd door het Decreet van 22 juni 2006⁶.

Deze teksten handelen over het verlenen van vergunningen voor de uitstoot van broeikasgassen, het opstellen van toewijzingsplannen voor emissierechten, over de aspecten verbonden aan het beheer van emissierechten (overdrachten, inlevering, annulering...), de vereisten qua emissiebewaking en rapportage, de sanctieregeling...

2 P.B., L 275 van 25 oktober 2003, p. 32.

3 B.S. 27 december 2007.

4 B.S. 12 februari 2008.

5 B.S. 2 december 2004, p. 80700.

6 B.S. 12 juli 2006.

De federale staat heeft van zijn kant de opdracht een nationaal register bij te houden voor de noodzakelijke follow-up van de handel in emissierechten na hun toewijzing. Aan de hand van dit register zal ook de handel in het kader van het Kyoto-protocol in kaart kunnen worden gebracht. De Beschikking 280/2004/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari betreffende een bewakingssysteem voor de uitstoot van broeikasgassen in de Gemeenschap en de uitvoering van het Protocol van Kyoto⁷ slaat op dit register (zie ook de artikelen 238 en 239 van de Programma-wet van 27 december 2004).

*

Dit advies heeft tot doel de betrokken ondernemingen, binnen de in punt III aangegeven beperkingen, een boekhoudkundige verwerking voor te stellen die strookt met het Belgische jaarrekeningrecht en bruikbaar is in alle etappes van het door de voornoemde bepalingen ingestelde systeem.

De Commissie dankt de werkgroep gevormd door mevrouw I. Richelle en de heren J. Baeten, J. De Lame, V. Sepulchre, D. Stragier, M. Tas, J. Heylen, T. Charon, P. Longerstaeey en F. Méan, voor zijn waardevolle inbreng bij het tot stand komen van dit advies, alsook de heer Y. Stempniewsky die instond voor de coördinatie.

I. BEKNOPTE PRAKTISCHE BESCHRIJVING VAN HET EMISSIERECHTENSISTEEM

De regeling van het Kyoto-protocol geldt vanaf het jaar 2008, voor een eerste periode van vijf jaar, dus van 2008 tot 2012. De Richtlijn 2003/87/EG bepaalde dat het emissierechtensysteem reeds voor de periode van 2005 tot 2007 van toepassing was.

Op dit ogenblik geldt de richtlijn enkel voor kooldioxide (CO₂). In een voorstel tot herziening van de Richtlijn 2003/87/EG wordt een uitbreiding

⁷ P.B., L. 49, 19 februari 2004.

voorgesteld naar andere gassen zoals N₂O-emissies⁸. Bovendien vallen enkel grote ondernemingen in welbepaalde sectoren die als zwaar vervuilend worden beschouwd, onder het emissierechtensysteem: energiebedrijven, staalnijverheid, cementbedrijven, glasproductie, papier en karton. In een voorstel tot herziening van de Richtlijn 2003/87/EG worden nieuwe mogelijkheden voorgesteld voor de geologische opslag van CO₂⁹, evenals een uitbreiding naar CO₂-emissie van petrochemische producten, van ammoniak en van aluminium.

België kreeg een aantal emissierechten toegewezen die werden verdeeld over de drie gewesten, die ze op hun beurt verdelen onder de betrokken ondernemingen op hun grondgebied¹⁰. Die toewijzing moet drie maanden vóór het begin van de referentieperiode zijn vastgesteld.

Over de periode 2005-2007 werd uiterlijk op 28 februari van elk jaar (N), telkens één derde van het totale aantal emissierechten vrijgegeven.

Vanaf 1 januari 2008 wordt jaarlijks, uiterlijk op 28 februari van elk jaar (N), afhankelijk van het gewest, een percentage van de toegewezen hoeveelheid emissierechten vrijgegeven.

Een lidstaat kan de emissierechten kosteloos of tegen betaling toewijzen. Tijdens de eerste driejarige periode, die liep van 1 januari 2005 tot 31 december 2007, werden ten minste 95% van de emissierechten kosteloos toegewezen. Tijdens de vijfjarige periode, die begint op 1 januari 2008, wijzen de lidstaten ten minste 90% van de emissierechten kosteloos toe.

Het vrijgeven van de rechten geschiedt door inschrijving op een rekening die automatisch voor de exploitanten – natuurlijke of rechtspersonen – van installaties die in het toepassingsgebied van de richtlijn vallen, wordt geopend in het nationaal register; via deze rekening kunnen rechten worden verkregen en verkocht. Ook iedere andere natuurlijke of rechtspersoon kan zo'n rekening openen.

8 COM (2008)16 - 2008/0013 (COD).

9 COM (2008)16 - 2008/0013 (COD).

10 Wet van 11 april 2003 houdende instemming met het Samenwerkingsakkoord tussen de federale staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende het opstellen, het uitvoeren en het opvolgen van een Nationaal Klimaatplan, alsook het rapporteren, in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering en het Protocol van Kyoto, afgesloten te Brussel op 14 november 2002, *B.S.* 15 juli 2003.

Op 30 april van elk daarop volgend jaar (N+1) moet de exploitant van een installatie ten belope van de reële uitstoot van zijn installatie tijdens het afgelopen kalenderjaar, een evenredig aantal rechten inleveren. Die rechten worden vervolgens geannuleerd.

Een exploitant die over onvoldoende emissierechten beschikt:

- kan de overschrijding opnemen van de volgende, op 28 februari toegewezen emissierechten (enkel bij overschrijding in de eerste twee jaar)

of

- kan rechtstreeks rechten kopen bij hetzij een andere exploitant met een overschot aan emissierechten, hetzij bij een onderneming die gespecialiseerd is in de emissierechtenhandel, hetzij op de Belgische of Europese markt voor emissierechten, of
- moet een boete betalen van 100 euro per ton overmatig kooldioxide-equivalent, wat de exploitant evenwel niet ontslaat van de verplichting om bij de inlevering van de rechten in verband met het daaropvolgende kalenderjaar (N+2), een hoeveelheid emissierechten in te leveren die gelijk is aan de overmatige uitstoot.

In België werd niet in de mogelijkheid voorzien om een emissierechtenoverschot over te dragen naar de daarop volgende periode.

Emissierechten zijn normaal overdraagbaar. In bepaalde omstandigheden verliezen zij niettemin die hoedanigheid.

II. BEPERKINGEN VAN DIT ADVIES

Dit advies wordt uitgebracht tussen het tijdstip waarop het nieuwe Europese systeem in werking treedt maar in België nog niet volledig operationeel is, en het ogenblik waarop het Kyoto-protocol van toepassing zal zijn. De Commissie is er zich dan ook van bewust dat dit advies niet alle aspecten van de problematiek inzake broeikasgasemissierechten kan behandelen.

Nu reeds bieden bepaalde operatoren producten aan die het beheer van emissierechten voor exploitanten gemakkelijker moeten maken in geval van een tekort of overschot aan emissierechten. Op de markt duiken ook nog andere producten op, bestemd voor investeerders; elke natuurlijke of rechtspersoon heeft immers toegang tot de emissierechtenmarkt.

Dit advies beperkt zich tot de boekhoudkundige verwerking van emissierechten toegewezen aan of verkregen door industriële ondernemingen om reden van hun industrieel bedrijf en behandelt niet de verhandeling van emissierechten door industriële of andere ondernemingen. Aan dit aspect van het emissierechtensysteem zal mogelijk een apart advies worden gewijd.

Dit advies heeft derhalve niet de ambitie om op definitieve en exhaustieve wijze een boekhoudkundige verwerking vast te stellen voor alle verrichtingen waarbij broeikasgasemissierechten kunnen zijn betrokken.

Overigens zij erop gewezen (cf. infra) dat deze materie op dit ogenblik boekhoudrechtelijk nog niet definitief is geharmoniseerd, noch door een richtlijn, noch door een Europese verordening of aanbeveling, noch door een IAS/IFRS norm of een SIC/IFRIC interpretatie.

Het is dan ook volkomen logisch dat dit advies zal moeten worden herzien in functie van de mogelijke latere ontwikkelingen van deze materie, onder meer op boekhoudkundig vlak.

III. MOGELIJKE BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKINGSWIJZEN

Naar het oordeel van de Commissie blijken er, na onderzoek van de boekhouddoctrine terzake, voor industriële ondernemingen in theorie drie specifieke verwerkingswijzen te bestaan om het vergunningssysteem voor broeikasgasemissierechten boekhoudkundig te registreren

Hieronder worden die drie boekingswijzen beschreven.

A. IFRIC Interpretation 3 Emission Rights

De IASB heeft op 2 december 2004 de Interpretation 3 Emission Rights uitgevaardigd, waarin emissierechten als volgt worden verwerkt:

- Emissierechten die op de markt zijn gekocht of van de overheid zijn verkregen tegen een lagere waarde dan hun reële waarde¹¹ (bij voorbeeld, kosteloos), worden overeenkomstig de norm IAS 38 aan actiefzijde bij de immateriële vaste activa geboekt.
- Werden zij op de markt gekocht, dan worden zij gewaardeerd tegen hun aanschaffingswaarde bij hun oorspronkelijke boeking. Werden zij verkregen tegen een lagere waarde dan hun reële waarde (bij voorbeeld, kosteloos), dan worden zij gewaardeerd tegen hun reële waarde.
- Een overheidssubsidie wordt geboekt overeenkomstig de norm IAS 20, ten belope van het verschil tussen het ten opzichte van de reële waarde lagere bedrag, waartegen de emissierechten werden verkregen (bij voorbeeld, kosteloos), en hun reële waarde. De overheidssubsidie wordt op de balans geboekt als een uitgestelde opbrengst en vervolgens op systematische basis in resultaat genomen over de periode waarin de uitstoot heeft plaats gehad waarop de emissierechten betrekking hebben.
- Naarmate er broeikasgassen worden uitgestoten, wordt een voorziening gevormd (IAS 37) die overeenstemt met het aantal in te leveren emissierechten naar verhouding van de effectieve uitstoot. Die dient te worden gewaardeerd op basis van de best mogelijke inschatting van de uitgaven noodzakelijk om de verplichting af te wikkelen zoals die bestond op balansdatum (afsluiting van het boekjaar). Meestal is dat de marktwaarde van het aantal emissierechten dat overeenstemt met de effectieve uitstoot op balansdatum

Volgens de IFRIC (BC 19 tot BC 21) mogen emissierechten niet worden afgeschreven, maar moet hierop een *impairment test* worden toegepast, zoals voorgeschreven door de norm IAS 36, wat zal leiden tot de boeking

¹¹ De reële waarde van een actief is het bedrag waarvoor dit actief kan worden verhandeld tussen terzake goed geïnformeerde, onafhankelijke partijen, die uit vrije wil en onder normale concurrentievoorwaarden handelen.

van waardeverliezen indien de boekwaarde van de emissierechten groter is dan hun inleverwaarde.

- Ingeval er een actieve markt komt in de zin van de norm IAS 38, zouden ondernemingen de voorkeur kunnen geven aan het herwaarderingsmodel dat, in tegenstelling tot het kostenmodel, tot gevolg heeft dat het positieve verschil tussen de boekwaarde en de reële waarde van de emissierechten waarover die ondernemingen beschikken, rechtstreeks bij het eigen vermogen wordt geboekt.
- Volgens de IFRIC (BC 33) beantwoordt de boete die eventueel verschuldigd is op grond van het omgezette Europese systeem, aan de voorwaarden van een voorziening in de zin van de norm IAS 37 en moet zij ten opzichte van de verplichting tot inlevering van emissierechten, afzonderlijk worden verwerkt.
- De gegevens die in de toelichting bij de jaarrekening moeten worden opgenomen, dienen met toepassing van de normen IAS 1, 20, 37 en 38 (IFRIC BC 35) te worden vastgesteld.

Bij de Interpretation 3 *Emission Rights* worden ook voorbeelden gegeven.

In verband met de Interpretation 3 *Emission Rights* werden een aantal kritieken geformuleerd.

In zijn advies van 6 mei 2005 aan de Europese Commissie om de Interpretation 3 *Emission Rights* niet goed te keuren, stipte de EFRAG onder meer aan dat een gelijktijdige toepassing van verschillende normen en derhalve de invoering van verschillende waarderings- en voorstellingsregels voor diverse bestanddelen, een *mismatch* tot gevolg heeft, zowel op het vlak van de waardering, aangezien bepaalde bestanddelen tegen kostprijs en andere tegen hun reële waarde zullen worden gewaardeerd, als op het vlak van de voorstelling, omdat bepaalde winsten en verliezen in de resultatenrekening zullen worden opgenomen, terwijl andere bestanddelen in het eigen vermogen worden opgenomen.

Na onderzoek van de kritiek op de Interpretation en ondanks de vaststelling, enerzijds, dat de IFRIC passend heeft aangegeven hoe de bestaande normen op emissierechten dienen te worden toegepast en, anderzijds, dat het bijgevolg een passende interpretatie van de bestaande normen is, heeft

de IASB niettemin op 25 juni 2005 beslist om de Interpretation 3 Emission Rights in te trekken. De IASB was met name van oordeel dat, in de huidige stand van het Europese emissierechtensysteem, een interpretatie ter zake niet dringend noodzakelijk leek en de problematiek nog verder kon worden onderzocht, eventueel zelfs in het ruimere perspectief van een wijziging van een of meer normen.

Met betrekking tot de verwerking van emissierechten in de geconsolideerde jaarrekening van genoteerde vennootschappen heeft de intrekking van de Interpretation tot gevolg dat de raad van bestuur van de betrokken vennootschappen zal moeten uitmaken welke de passende verwerkingswijze is, op basis van de hiërarchie vastgelegd in de norm IAS 8 Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors, zoals goedgekeurd door de verordening van de Commissie (EG) nr 2238/2004 van 29 december 2004.

B. Brutomethode

Volgens deze op het Belgische jaarrekeningrecht gebaseerde methode:

- worden de toegewezen of verkregen emissierechten geboekt als immateriële vaste activa.

Weliswaar blijkt de juridische kwalificatie van broeikasgasemissierechten¹² nog steeds betwist:

Voor de enen gaat het om een eigendomsrecht op een plaats in het lucht-ruim waar een ton broeikasgas wordt uitgestoten¹³, voor anderen om de wijze waarop een schuld wordt betaald die door het systeem in het leven is geroepen en die enkel kan worden voldaan met behulp van emissierechten, die dus een soort van betaalmiddel vormen waarvan het bevrijdend karakter enkel geldt voor een welbepaalde schuld, zij het met een vaste

12 De definitie van emissierecht uit de richtlijn staat in voetnoot (1) op pagina 1.

13 M. Pâques, La nature juridique du quota d'émissions de gaz à effet de serre, in ouvrage collectif, *L'échange des droits de pollution comme instrument de gestion du climat*, Bruges, La Charte, 2004, p. 43.

speculatieve waarde¹⁴, onlichamelijke roerende zakelijke rechten¹⁵ of ook nog, *sui generis* rechten en roerende rechten van immateriële aard¹⁶.

Bij gebrek evenwel aan een andere balanspost die beter geschikt is om de specifieke aard en de functie van emissierechten weer te geven en omdat met name de omschrijving die artikel 95 van het Koninklijk Besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen geeft aan de inhoud van de post *Immateriële vaste activa*, er lijkt op te wijzen dat daarin ook emissierechten mogen worden opgenomen, is de Commissie van oordeel dat, in de huidige stand van het Belgisch jaarrekeningrecht, toegewezen of verkregen emissierechten in een afzonderlijke rekening onder de *Immateriële vaste activa* horen te worden geboekt (2140).

- worden de emissierechten, wanneer zij op de markt zijn verkregen, gewaardeerd tegen hun aanschaffingswaarde. Werden zij verkregen tegen een lagere waarde dan hun reële waarde (bij voorbeeld kosteloos), dan moeten zij worden gewaardeerd tegen hun reële waarde, waarbij het verschil tussen de aanschaffingsprijs en de reële prijs wordt geboekt bij de *Overige opbrengsten*. De inresultaatneming van deze opbrengst wordt zonodig op balansdatum uitgesteld via de overlopende rekeningen, om zo overeenstemming te verkrijgen met de effectieve uitstoot.
- vormt de onderneming ten slotte, bij de afsluiting van het boekjaar, een voorziening als uitdrukking van de verplichting ontstaan ingevolge de effectieve uitstoot van broeikasgassen tijdens dat boekjaar, om bij de gewesten een welbepaald aantal emissierechten in te leveren. Het bedrag van die voorziening stemt overeen met het aantal in te leveren emissierechten, gewaardeerd tegen de beginwaarde van de toegewezen rechten of, in voorkomend geval, voor het gedeelte dat de gehouden rechten overschrijdt, tegen de reële waarde aan het einde van de periode. Die voorziening wordt geboekt als tegenwaarde van een kost die overeenstemt met de effectieve uitstoot vastgesteld op die datum.

14 PriceWaterhouseCoopers, Etude Option de Comptabilisation des droits d'émission de gaz à effet de serre, Normes françaises et IAS, februari 2002, p. 4 et pp. 19-20.

15 W. Geldhof & D. Hommez, Handel in schone en vuile lucht: groenestroomcertificaten en verhandelbare emissierechten vanuit kikkvorschpectief, TBH, 2004/8, oktober 2004, p. 831.

16 P. Delaisse, V. Sepulchre & R. Winzors, *Kyoto, Climat et commerce de CO2: fondements juridiques, économiques et stratégiques*, Bruxelles, Kluwer, 2004, p. 153.

- wordt in de toelichting bij de jaarrekening, om de lezers te informeren over de aan de onderneming toegewezen emissierechten, een passende vermelding opgenomen met uitleg over de boekhoudkundige verwerking daarvan (cf. art. 28, § 1 van het Koninklijk Besluit van 30 juni 2001 tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen).
- wordt de eventuele boete geboekt als een kost van het boekjaar waarin de rechten hadden moeten worden ingeleverd. De oorsprong van deze boete ligt immers bij het niet-inleveren van de rechten en de boete zal pas vaststaan en verschuldigd zijn op het ogenblik waarop de inleverings termijn verstrijkt, met andere woorden, op 30 april van het jaar dat volgt op het jaar waarin de emissierechten worden gebruikt. Ingeval de raad van bestuur echter op balansdatum zou vaststellen dat de onderneming niet in staat zal zijn tot inlevering van de emissierechten die met de effectieve uitstoot overeenstemmen en zij in elk geval een boete zal moeten betalen, dan dient een schuld ten belope van het bedrag van die boete te worden geboekt.

De voorstanders van deze methode zijn onder andere van oordeel dat die het voordeel biedt van een volkomen transparante boekhoudkundige formalisering van de verschillende etappes van het toewijzingssysteem voor emissierechten, op een manier die bovendien nauw aansluit bij de redenering die de IASB volgt in de norm IFRIC 3.

Deze methode blijkt overigens bijzonder geschikt voor ondernemingen met een industrieel bedrijf waarvoor het emissierechtensysteem geldt en die bovendien voornemens zijn om zich tot de emissierechtenmarkt te wenden.

C. Nettomethode

De voorstanders van deze methode – eveneens gebaseerd op het Belgisch jaarrekeningrecht – zijn van oordeel het emissierechtensysteem niet leidt tot een vergroting of verkleining van het vermogen van de ondernemingen, omdat de toegewezen of verkregen emissierechten enkel dienen om de ondernemingen in staat te stellen hun bedrijf voort te zetten.

Op grond daarvan wordt ervan uitgegaan dat de toegewezen emissierechten meestal overeenstemmen met de in te leveren rechten en dat het beroep op de markt voor de aan- of verkoop van emissierechten, marginaal zal zijn.

Bijgevolg worden volgens dit model enkel die aan- en verkopen van emissierechten geboekt (als kost of opbrengst in de resultatenrekening), alsook de voorziening die overeenstemt met het verschil tussen de voor het boekjaar toegewezen emissierechten en de rechten die nodig zijn in verhouding tot de effectieve uitstoot en moeten worden ingeleverd. Deze voorziening wordt gewaardeerd tegen de reële waarde van de emissierechten op balansdatum, voor zover die reële waarde op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Zoniet moet in de toelichting bij de jaarrekening een passende vermelding worden opgenomen.

Bovendien wordt in de toelichting bij de jaarrekening, om de lezers te informeren over de aan de onderneming toegewezen emissierechten, een passende vermelding opgenomen met uitleg over de boekhoudkundige verwerking daarvan (cf. art. 28, § 1 van het Koninklijk Besluit van 30 juni 2001 tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen).

De eventuele boete wordt geboekt als een kost van het boekjaar waarin de rechten hadden moeten worden ingeleverd. De oorsprong van deze boete ligt immers bij het niet-inleveren van de rechten en zij zal pas vaststaan en verschuldigd zijn op het ogenblik waarop de inleveringstermijn verstrijkt, met andere woorden, op 30 april van het jaar dat volgt op het jaar waarin de emissierechten werden gebruikt.

Ingeval de raad van bestuur echter op balansdatum zou vaststellen dat de onderneming niet in staat zal zijn tot inlevering van de emissierechten die met de effectieve uitstoot overeenstemmen en zij in elk geval een boete zal moeten betalen, dan dient een schuld ten belope van het bedrag van die boete te worden geboekt.

IV. CONCLUSIES

Gelet op wat voorafgaat en in afwachting van nieuwe ontwikkelingen op internationaal en Europees niveau in verband met de boekhoudkundige verwerking van broeikasgasemissierechten, formuleert de Commissie als aanbeveling aan industriële ondernemingen om voor de boekhoudkundige verwerking van broeikasgasemissierechten ofwel de brutomethode, ofwel de nettomethode toe te passen, zoals hierboven beschreven.

Overeenkomstig artikel 28, § 1 van het Koninklijk Besluit van 30 juni 2001 tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen, dient de door de raad van bestuur vastgestelde en in het inventarisboek opgetekende methode in de toelichting te worden samengevat op een manier die voldoende duidelijk is om een beoordeling van de gekozen methode mogelijk te maken.

V. REFERENTIES

Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van de Richtlijn 96/61/EG van de Raad (PBEG L 275 van 25 oktober 2003, p. 32).

International Financial Reporting Interpretations Committee, IFRIC Interpretation 3, *Emission Rights*.

IASB, Information for observers, IFRIC Meeting 31 March-1 April 2005, Project: Emission Rights

IASB, Update, June 2005.

IASB, IFRIC Update, February and April 2005.

FEE Alert Emissions Trading, January 2005.

Brief van 6 mei 2005 van de EFRAG (S. Enevoldsen) aan de Europese Commissie (A. Schaub) in verband met de goedkeuring van de IFRIC 3 *Emission Rights*

Conseil National de la Comptabilité, avis n° 2004-C du 23 mars 2004 du Comité d'urgence relatif à la comptabilisation des quotas d'émission de gaz à effet de serre dans les comptes individuels et consolidés

P. Delaisse, V. Sépulchre et R. Winzen, *Kyoto, Climat et commerce de CO₂: fondements juridiques, économiques et stratégiques*, Brussel, Kluwer, 2004

Ouvrage collectif, *L'échange de droits de pollution comme instrument de gestion du climat*, F. Maes (ed.), Brugge, Die Keure – La Charte, 2004.

W. Geldhof & D. Hommez, "Handel in schone en vuile lucht: groenestroomcertificaten en verhandelbare emissierechten vanuit kikkorsperspectief, TBH, 2004/8, oktober 2004, p. 823.

VOEREN VAN DE BOEKHOUDING EN OPSTELLEN VAN DE JAARREKENING IN EEN ANDERE MUNT DAN DE EURO

ADVIES 117/3

26 november 2008

49

TREFWOORDEN

*vreemde munt – functionele munt – afwijking –
opstellen van de jaarrekening – voeren van de boek-
houding*

Inleiding

De Commissie kreeg de afgelopen tijd een aantal aanvragen van vennootschappen met de vraag het voeren van de boekhouding en het opstellen van de enkelvoudige jaarrekening niet te doen in euro maar in een andere functionele munt.

Het kan voorkomen, in uitzonderlijke gevallen, dat het opstellen van een jaarrekening in euro niet aangewezen is en dat zij, via wisselkoersverschillen of omrekeningsverschillen, een vertekend beeld zou geven van de economische werkelijkheid.¹

De procedure voor het vragen van een afwijking is vastgelegd in art. 14 Wet 17.07.1975 en in art. 125, § 1 W.Venn.

1 C.B.N. advies 117/2, Bulletin, nr. 7, juni 1980, p. 2-4.

De Minister van Economische Zaken kan *enerzijds* volgens de Wet van 17.07.1975 in bijzondere gevallen, na een met redenen omkleed advies van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen, toestaan dat wordt afgeweken van de regels vastgesteld op grond van artikel 4, zesde lid, van artikel 9, § 2, de artikelen 10 en 11 Wet 17.07.1975. Deze bevoegdheid wordt op dezelfde wijze door de Minister van Middenstand uitgeoefend ten aanzien van de vennootschappen en andere ondernemingen die als klein kunnen worden beschouwd in de zin van het Wetboek van Vennootschappen. De Commissie wordt in kennis gesteld van het besluit van de Minister.

Anderzijds kan volgens het Wetboek van Vennootschappen de Minister die de Economische Zaken onder zijn bevoegdheden heeft, in bijzondere gevallen, na een met redenen omkleed advies van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen, toestaan dat wordt afgeweken van de koninklijke besluiten genomen ter uitvoering van de bepalingen gemeenschappelijk aan de rechtspersonen geregeld in het Wetboek van Vennootschappen, titel de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening (art. 92 en volgende W.Venn.). Met betrekking tot de kleine vennootschappen wordt deze bevoegdheid uitgeoefend door de Minister die de Middenstand onder zijn bevoegdheden heeft. Ook hier wordt de Commissie in kennis gesteld van het besluit van de Minister.

Krachtens art. 9, § 2 samen met art. 10, § 1 van de Boekhoudwet (van 17.07.1975) en art. 22, derde lid samen met art. 27 K.B. W.Venn., moeten de balans en de resultatenrekening rechtstreeks aansluiten bij de boekhouding en de boekhoudstaten (proef- en saldibalans) die een samenvatting zijn van de boekingen. De conclusie is dan ook steeds geweest dat de (verplichte) opstelling van een jaarrekening in euro impliceerde dat ook de boekhouding in die munt zou worden gevoerd.²

Daarnaast bepaalt art. 22 K.B. W.Venn. dat in de jaarrekening de bedragen in euro worden uitgedrukt. De keuze van de munt waarin de rekeningen worden opgesteld is dus bepalend voor de jaarrekening.³

2 Zie C.B.N. advies 173/1 Overschakeling op de euro: boekhoudrechtelijke aspecten, Bull. C.B.N., nr. 37, januari 1997, blz. 4-24, punt C. Omdat art. 9 Wet 17.07.1975 stelt dat de inventaris wordt ingericht overeenkomstig het rekeningenstelsel van de onderneming. Bovendien moet het rekeningenstelsel van de vennootschap zodanig worden opgevat of aangepast dat de balans en de resultatenrekening zonder toevoeging of weglating voortvloeien uit de balans van de desbetreffende rekeningen. In dit advies was uiteraard nog sprake van de Belgische frank. Vandaar dat in de hierboven aangehaalde tekst de euro wordt vermeld.

3 C.B.N. advies 117/2, *op. cit.*

In navolging van de op 04.07.2008 door Minister Van Quickenborne gegeven sectorale toestemming voor het voeren van de boekhouding en het opstellen van de jaarrekening in USD voor individuele “diamantvennootschappen” (wiens activiteit bestaat in de handel in ruwe en geslepen diamant) die aan bepaalde inhoudelijke en formele voorwaarden voldoen, heeft de Commissie een advies geschreven om de voorwaarden van deze aanvragen te kaderen.

I. DEFINITIE VAN DE FUNCTIONELE VALUTA

De boekhouding van een vennootschap alsook de jaarrekening dienen opgesteld te worden in de functionele valuta. De functionele valuta is de valuta in de voornaamste economische omgeving waarin de entiteit actief is.⁴ Bij de opstelling van de jaarrekening bepaalt iedere entiteit de functionele valuta. De functionele valuta van een entiteit weerspiegelt de voor haar relevante onderliggende transacties, gebeurtenissen en omstandigheden.⁵

II. BEPALING VAN DE FUNCTIONELE VALUTA

De bepaling van de functionele valuta moet gebeuren op basis van volgende factoren.⁶

- a De valuta die hoofdzakelijk bepalend is voor de verkoopprijs van goederen en diensten (dit zal vaak de valuta zijn waarin de verkoopprijs van de goederen en diensten wordt uitgedrukt en afgewikkeld).

4 IAS 21, § 8.

5 IAS 21, § 13.

6 Geïnspireerd op IAS 21, § 9 en 10.

- b De valuta van het land waarvan de concurrentiekrachten en de regelgeving hoofdzakelijk de verkoopprijs van haar goederen en diensten bepalen.
- c De valuta waarin middelen uit (inzonderheid intragroeps-) financieringsactiviteiten (dat wil zeggen bij uitgifte van schuldbewijzen en eigen-vermogensinstrumenten) worden gegenereerd.
- d De valuta die hoofdzakelijk bepalend is voor de arbeids- en materiaal-kosten, en andere kosten voor de levering van goederen en de verlening van diensten (dit zal vaak de valuta zijn waarin dergelijke kosten zijn uitgedrukt en worden afgewikkeld).
- e De valuta waarin ontvangsten uit operationele activiteiten gewoonlijk worden aangehouden.

De eerste drie voorwaarden worden de primaire aanwijzingen genoemd.

Wanneer bovengenoemde aanwijzingen een gemengd beeld geven en er onduidelijkheid bestaat over de functionele valuta, dan moet het bestuursorgaan van de vennootschap op oordeelkundige wijze de functionele valuta motiveren als zijnde de valuta die de economische gevolgen van de onderliggende transacties, gebeurtenissen en omstandigheden op de meest getrouwe wijze weergeeft. Hierbij kent het management het meeste gewicht toe aan de primaire aanwijzingen, alvorens rekening te houden met de andere aanwijzingen, die bedoeld zijn om aanvullende en ondersteunende aanwijzingen op te leveren om de functionele valuta van de entiteit te bepalen.⁷

Hierbij kan tevens gesteld worden dat niet noodzakelijk alle primaire voorwaarden tegelijkertijd moeten vervuld zijn.

De Commissie herinnert tevens aan haar vorige adviezen.

- De Commissie was in het verleden reeds van oordeel dat het feit dat een in ons land gevestigde industriële onderneming haar aankopen en haar omzet grotendeels met het buitenland verwezenlijkt, als dusdanig niet volstaat om de toekenning te rechtvaardigen van een afwijking die de onderneming zou toelaten haar jaarrekening op te stellen in een vreemde

⁷ IAS 21, § 12.

munt.⁸ Tenzij de transacties steevast in een andere munt dan de euro zouden afgewikkeld worden.

- Er werd tevens reeds onderstreept dat de regel dat de jaarrekening dient opgesteld te worden in euro niet de mogelijkheid uitsloot hierop een afwijking toe te staan wanneer het bedrijf van een onderneming in hoofdzaak wordt uitgeoefend buiten de euro muntzone en dat het grootste deel van haar tegoeden en verplichtingen en van haar resultaten in deze muntzone moeten worden gesitueerd. In deze gevallen speelt de gewenste coherentie met de euro context niet of nauwelijks.⁹
- Tevens verduidelijkte de Commissie reeds dat de aanvragende onderneming de meeste van de werkzaamheden in een andere muntzone dan de euro muntzone moet verrichten en dat de meeste van haar tegoeden, verbintenissen en resultaten op die muntzone betrekking moeten hebben. De Commissie is immers van oordeel dat een vennootschap die om een afwijking verzoekt, moet kunnen aantonen dat zij daadwerkelijk de meeste van haar activiteiten in die andere muntzone dan de euro muntzone verricht.¹⁰

De functionele valuta wordt, eenmaal vastgesteld, niet gewijzigd, tenzij deze onderliggende transacties, gebeurtenissen en omstandigheden wijzigingen hebben ondergaan.¹¹

Het komt het bestuursorgaan van de vennootschap toe bij het aanvragen van een afwijking op het voeren van de boekhouding en het opstellen van de jaarrekening in euro, het gebruik van de functionele valuta te motiveren op basis van de bovenstaande primaire aanwijzingen en in tweede instantie op basis van de andere aangereikte elementen.

Een en ander impliceert dat het leeuwendeel van de activa, de schulden en de opbrengsten moeten afgewikkeld worden in de betrokken vreemde valuta.¹²

8 C.B.N. advies 117/2, *op. cit.*

9 Bulletin C.B.N., nr. 27, p. 15-17.

10 Bulletin C.B.N., nr. 47, p. 56.

11 IAS 21, § 13.

12 Bij de op 04.07.2008 door Minister Van Quickenborne gegeven sectorale toestemming voor het voeren van de boekhouding en het opstellen van de jaarrekening in USD voor individuele "diamantvennootschappen" werd als voorwaarde opgelegd dat minimum 90 procent van de activa en de schulden en 95 procent van de opbrengsten van de vennootschap in USD dienen afgewikkeld te worden.

III. BIJKOMENDE VOORWAARDEN

De toelating voor het voeren van de boekhouding en het opstellen van de jaarrekening in een andere munt dan de euro, is aan een aantal bijkomende voorwaarden gekoppeld waar het bestuursorgaan van de vennootschap nauwlettend moet op toezien.

- a Opdat de boekhouding kan gevoerd en vooral de jaarrekening kan uitgedrukt worden in de functionele valuta, andere dan de euro, dient het maatschappelijk kapitaal vennootschapsrechtelijk tevens uitgedrukt te worden in de functionele valuta waarin de jaarrekening zal opgemaakt worden. Deze voorwaarde is een gevolg van art. 3 Wet 30.12.1885¹³. In de openbare en administratieve akten worden de bedragen uitgedrukt in euro of in een munteenheid van een Lid-Staat van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.
- b Tevens dient de betrokken vennootschap in de toelichting te verwijzen naar de afwijking die is verleend door de betrokken minister voor het voeren van de boekhouding en het opmaken van de jaarrekening in de toegepaste functionele valuta. Daarbij dient door het bestuursorgaan van de vennootschap bevestigd te worden dat de redenen waarom de afwijking werd verleend, onverkort van toepassing zijn op de betrokken jaarrekening.
- c Een afwijking voor het voeren van de boekhouding en het opstellen van de jaarrekening in een andere munt dan de euro zal slechts voor drie opeenvolgende boekjaren gegeven worden.
- d Indien het bestuursorgaan de functionele valuta, eenmaal vastgesteld, wil wijzigen, kan dit enkel na een nieuwe aanvraag gericht aan de bevoegde Minister. Deze voorwaarde geldt niet indien het bestuursorgaan besluit over te schakelen op de euro gedurende de periode waarvoor de afwijking geldt.

13 B.S., 31.12.1885. Gewijzigd door de Wet van 12.07.1991, B.S., 09.08.1991 en bij K.B. 20.07.2000, B.S., 30.08.2000.

- e Het bestuursorgaan van de vennootschap zal er jaarlijks op toezien of de vennootschap bij voortduring de in de derogatie opgenomen voorwaarden vervult. Zij neemt daartoe in voorkomend geval een vermelding op in het jaarverslag bedoeld in art. 95 W.Venn. om het (verder) gebruik van de functionele valuta te motiveren.

De Commissie zal de toepassing van dit advies op een gepast ogenblik evalueren.

De Commissie zal op een later tijdstip omrekeningsregels formuleren indien de jaarrekening initieel opgemaakt in de functionele valuta, om welke reden ook, wordt gepresenteerd in euro.

Lay-out en zetwerk
KARAKTERS, GENT